

Etkili Uzaktan Eğitim

Prof. Dr. Cengiz Hakan AYDIN
Anadolu Üniversitesi

Kimim ...

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Uzaktan Eğitim Bölümü

OERs (Açık Kütüphane, AnaBilgi) and MOOCs (AKADEMA, AnaDil) Projelerinin Koordinatörü

OpenEd Steering Committee, ICDE OERs Advocacy Committee, IRRODL Book Review Section

Açık ve Uzaktan Öğrenme, MOOCs, OERs, Eğitim İletişimi ve Teknolojisi, Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi

2'si biyolojik olmak üzere 120 kız babası

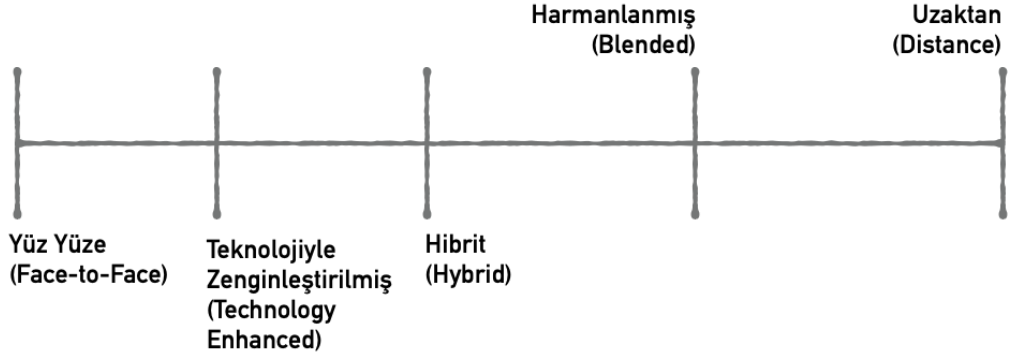
Emergency Remote Learning

Acil Durum Uzaktan Eğitimi / Uzaktan Erişimli Eğitim

- Temel amacı sürdürülebilir bir öğrenme ekosistemi oluşturmaktan çok
- kriz durumlarında öğretimin devam etmesi için öğrencilerin öğrenme malzemelerine, etkinliklerine ve öğretim üyelerini hızlı erişim olan,
- kriz durumunun bitmesiyle geri dönülecek olan yüz yüze, harmanlanmış ya da hibrit öğretimin alternatif sunum biçimi

Hodges, C., Moore, S., Lockee, B., Trust, T., & Bond, A. (March 27, 2020). The Difference Between Emergency Remote Teaching and Online Learning. *EDUCAUSE Review*.

Korona Sonrası

Aydın, C.H. (2019). Eğitimde açıklık hareketi güncel uygulamalar ve tartışmalar. İçinde; E. Aycı ve E. Bilgiç (Ed.ler). Uzaktan Eğitim Çalıştayı Bildirileri (ss. 49-66). Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Sürekli Eğitim Merkezi Yayınları.

Çevrimiçi Eğitime

- Anlatmak eğitim değildir!
- Etkileşim öğrenmenin temel unsurudur
  - Öğrenen-Öğreten
  - Öğrenen-Öğrenen
  - Öğrenen-İçerik

Sunum Modelleri

Özkul, A.E. ve Aydın, C.H. (2012). Açık ve uzaktan öğrenme uygulama modelleri. İnternet Teknolojileri Konferans, inet-tr'12 kapsamında sunulan bildiri, Eskişehir, Ekim 2012.

Kendi Hızında (Self-paced)

Öğrenen-İçerik
İleri ya da geleneksel teknoloji
İzleme (Monitoring)
Talebe bağlı (On-demand) destek

Rehber Gözetimli (Guided)

Öğrenen-İçerik (-Öğrenen)
Rehberlik (Guidance)
Zamanında (on-time) destek

Yoğun Etkileşimli (Intensive Interaction)

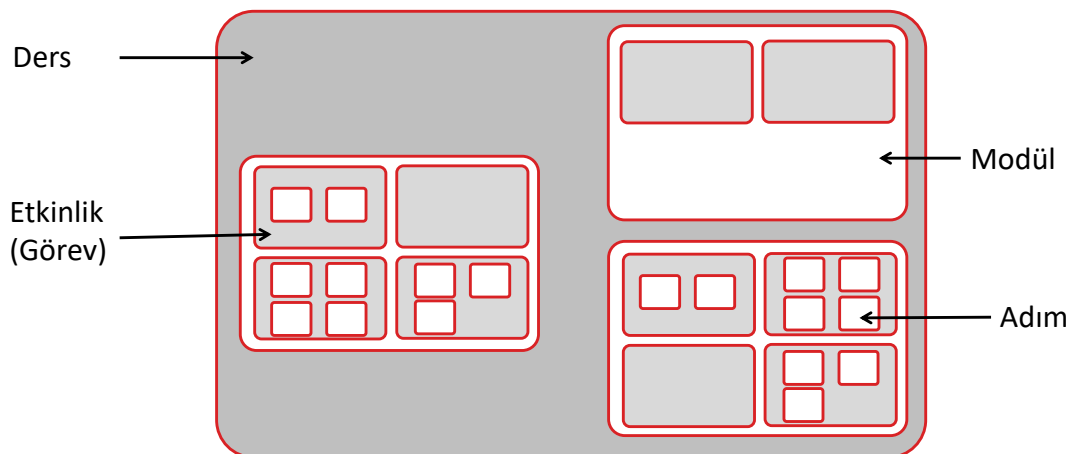
Öğrenen-Öğreten
Öğrenen-Öğrenen
Koçluk (mentoring)
Sürekli destek

Çevrimiçi Eğitim Önerileri

- Öğrenme amaçlarına (yeterliklere) dayalı modüler yapı
- Her modülde standart plan (süreçler) (**Büyük sürpriz olmamalı**)
- Planlar öğrencilerin gerçekleştireceği ETKİNLİKLER ya da GÖREVLER içermelidir (okumak, seyretmek, cevaplamak, yapmak, yayınlamak, vb)
- Öğrenciler yalnızdır. Yönlendirmeye ihtiyaç uyarlar.
- Planlar ÇOK AÇIK VE NET yönlendirmeler içermelidir.
- Yönlendirmelere farklı biçimlerde erişilebilmelidir (ses, video, metin)

Modüler Yapı ve Öğrenme Amaçları

Özetle

- Tutarlı modüler yapı
- Açık ve net yönlendirmeler
  - Kim
  - Neyi
  - Ne zaman
  - Nerede
  - Nasıl

Tasarım Stratejileri (Makro)

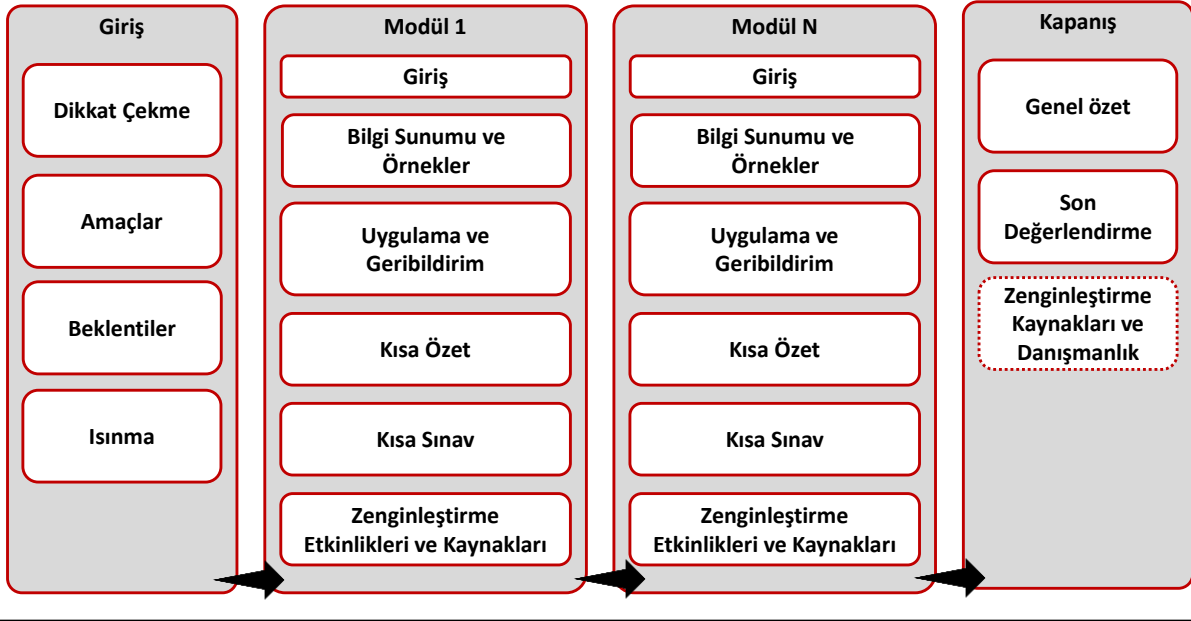

Açıklayıcı

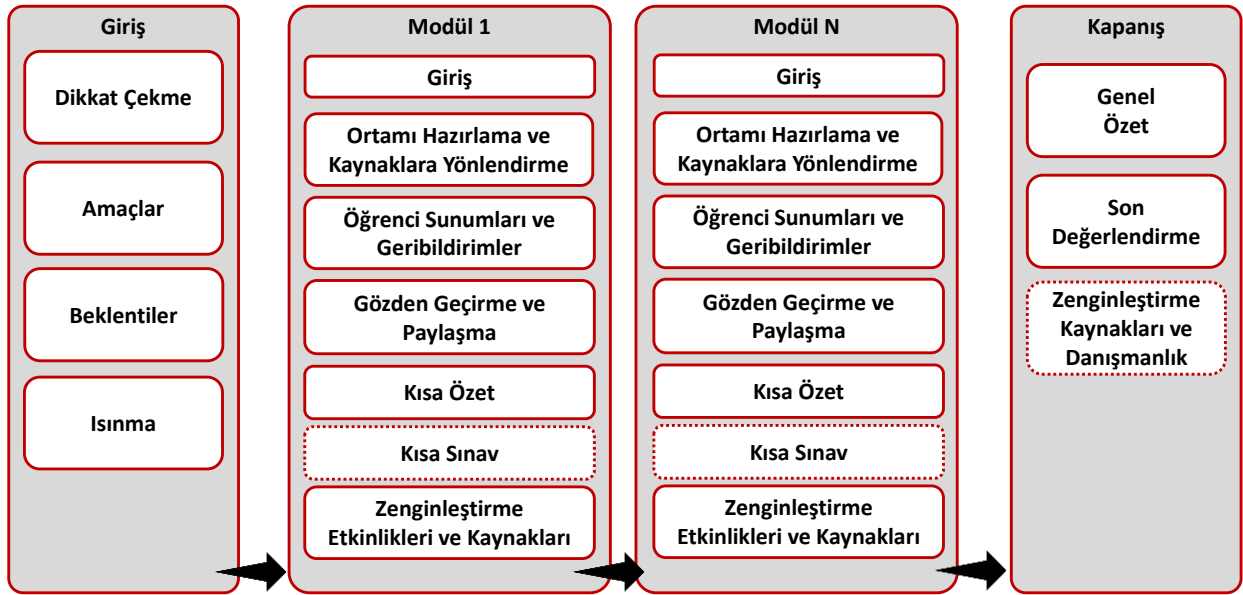

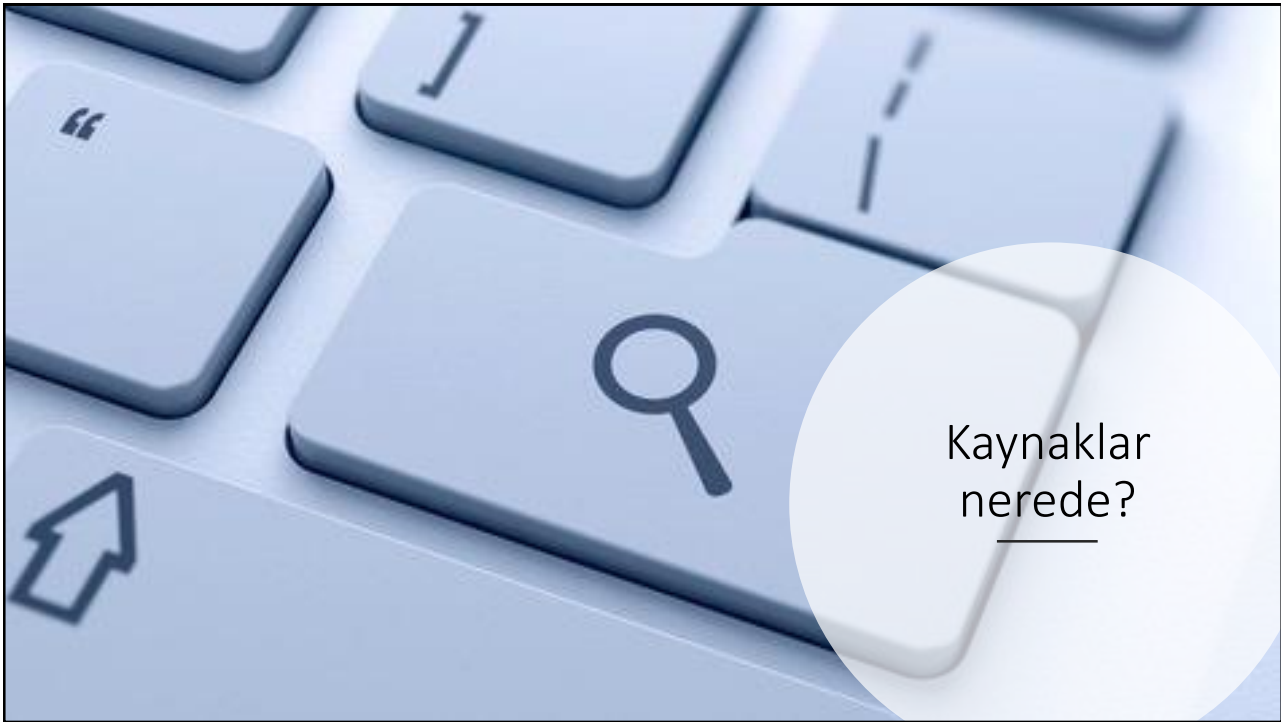
Keşfedici

Açıklayıcı

Keşfedici

Kaynaklar
nerede?

<https://www.oercommons.org/hubs/k12>

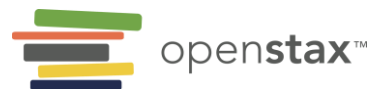

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

An MHRD Govt of India Initiative

<http://www.vlab.co.in/broad-area-electrical-engineering>

<https://openstax.org>

(Açık) Eğitim Kaynakları

The logo for OpenupEd, featuring a stylized blue 'n' shape followed by the text 'OpenupEd' in orange and blue.The Coursera logo, consisting of the word 'coursera' in white lowercase letters on a blue rectangular background.The edX logo, with 'ed' in pink and 'x' in blue.The bilgeiş logo, featuring the word 'bilgeiş' in red and a gear icon with the text 'bilgişim ile gelişen iş dünyası'.

Kitlelesel Açık Çevrimiçi Dersler
(MOOCs)

A professional video camera on a tripod, with a blurred background of people in a room. A white circular overlay is positioned on the right side of the image.

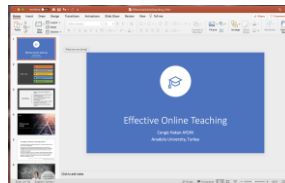
Nasıl video
üretelim?

Eğitimde Video Kullanımı 1

- Kısa açıklamalar, problem çözümleri, gösterimler, geribildirim verme
- Kısa ve sade (Bite-size learning)! En fazla 10 dk. (5-6 dk. en ideali).
- Basit cümleler, sade bir dil, karşıda öğrenci var gibi sunum
- Ses ve görüntü kalitesine dikkat! Kameradan ne uzak ne de yakın olunmalı (1-1.5m)
- Göz teması
- Etkileşim unsurları içermeye (bilişsek bulunurluk). Örn;
dur → soru soru → bekle (nefes al) → cevap ver.

Hızlı video üretim teknikleri

Ekran Kaydı

Sunum araçları

Mobil cihazlar

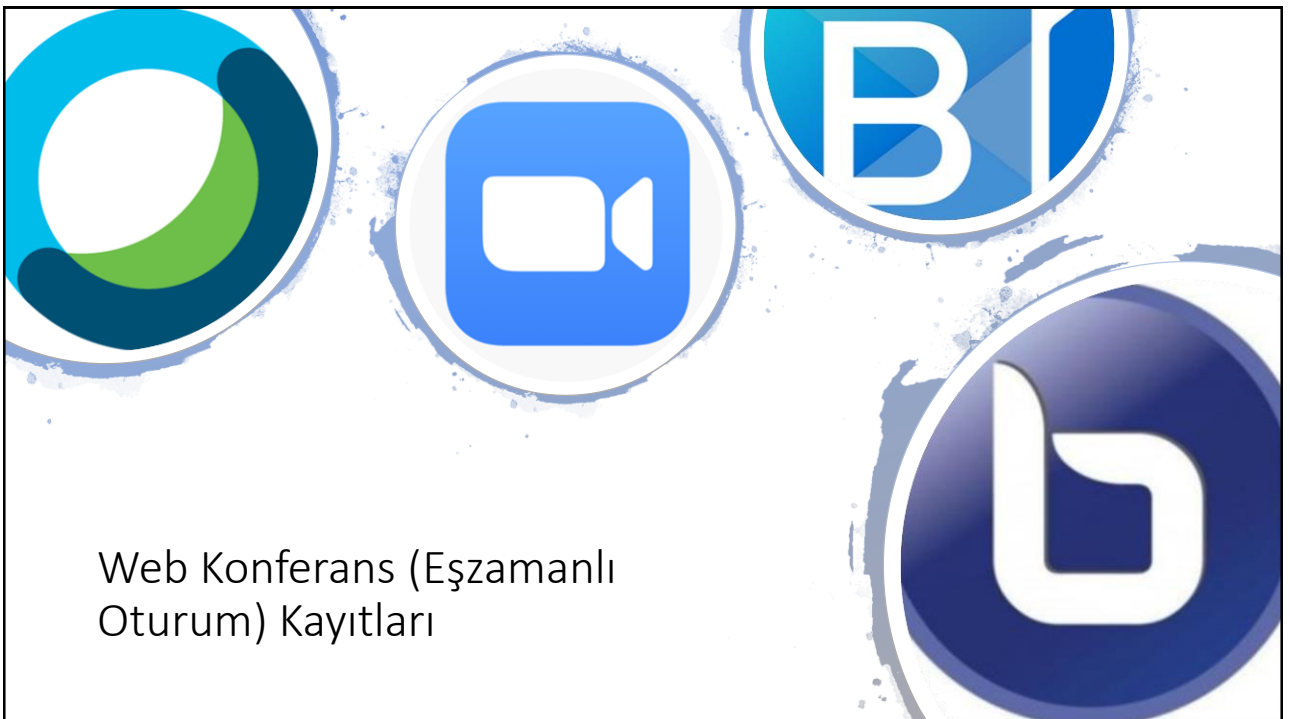
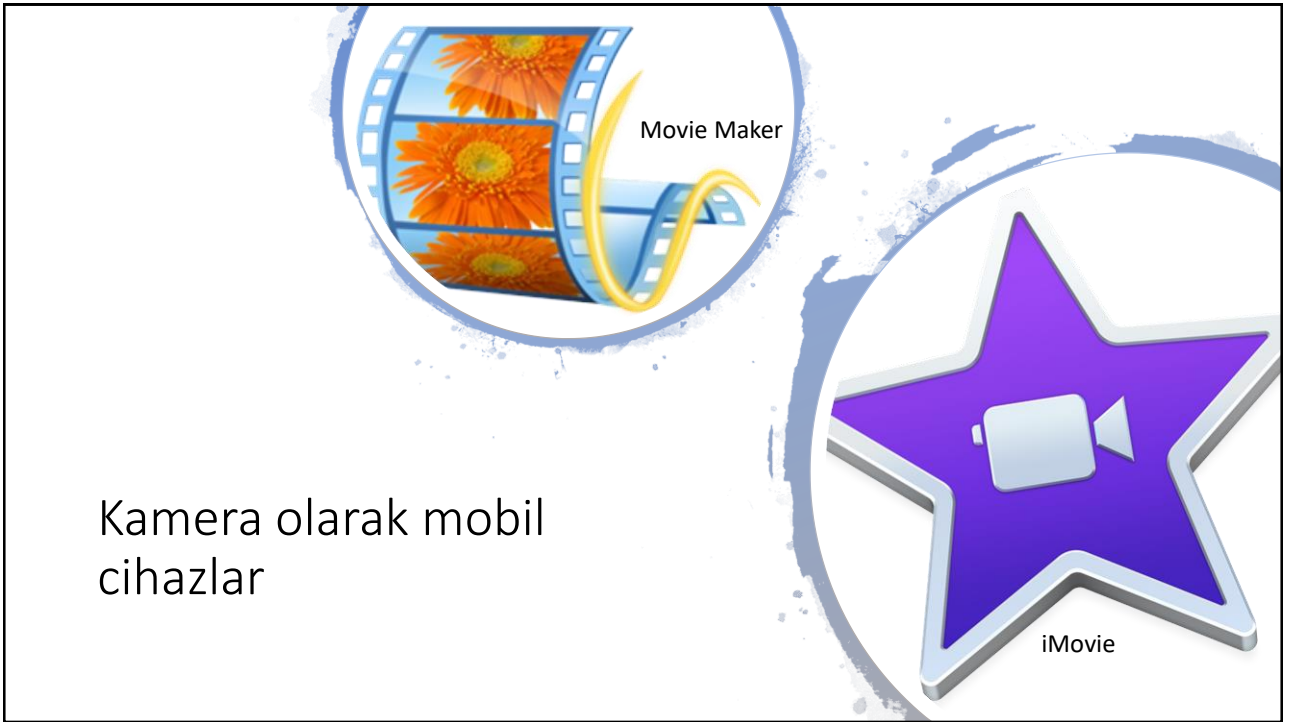
Web konferans araçları

Ekran Kaydı

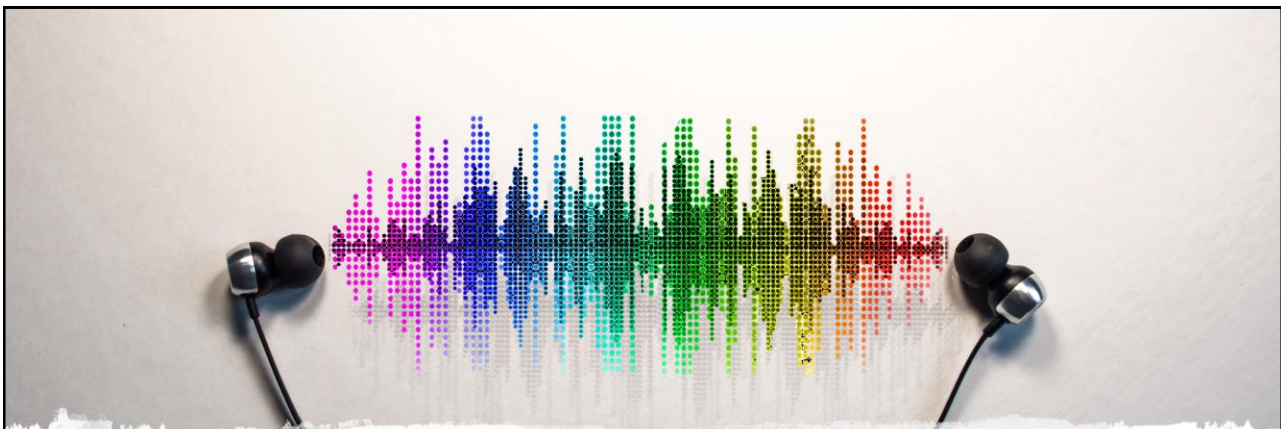
Video Sunumlar

Eğitimde Video Kullanımı 2

- Ekrandaki yazıların tamamını okumayın
- Sınıftaki gibi karşılıklı konuşma tonu kullanın
- İmleci normalden biraz daha yavař hareket ettirin
- Ekranı ne yaptığınızı sözel olarak da açıklayın
- Göz teması!!! Konuřurken kameraya bakın
- Dosya büyüklüğüne dikkat! YouTube ya da Vimeo kullanın

Kısa ve Sade

Ses dosyaları (podcast) nasıl üretebilirim?

Eğitimde iřitsel ortamlar

- Geribidirim ve y6nlendirme i7in ideal
- Kısa ve sade (Bite-size learning)! En fazla 8 dk. (4-5 dk. en ideali).
- Basit c6mleler, sade bir dil, karşıda 6đrenci var gibi konuřma
- Ses kalitesine dikkat! Kameradan ne uzak ne de yakın olunmalı (1-1.5m)
- Etkileşim unsurları i7erme (bilişsek bulunurluk). 6rn;
dur → soru soru → bekle (nefes al) → cevap ver.

Audacity

SoundCloud

VoiceThread

Üretim ve paylaşım ara7ları

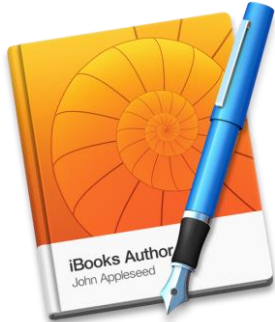

Nasıl etkileşimli e-kitap üretelim?

Eğitimde Etkileşimli E-Kitap Hakkında

- Öğrenen-İçerik etkileşimi için ideal çözümler
- Üretimi hem kolay hem zor
- Öğrencilere kazandırmak istediğimiz yeterliklere odaklanmak
- Gereksiz etkileşimlerden uzak durmak
- Kısa ve sade (Bite-size learning)!
- Bütün dersi değil küçük bir bölümünü (etkileşimli anlatım, uygulama, vb).

H5P

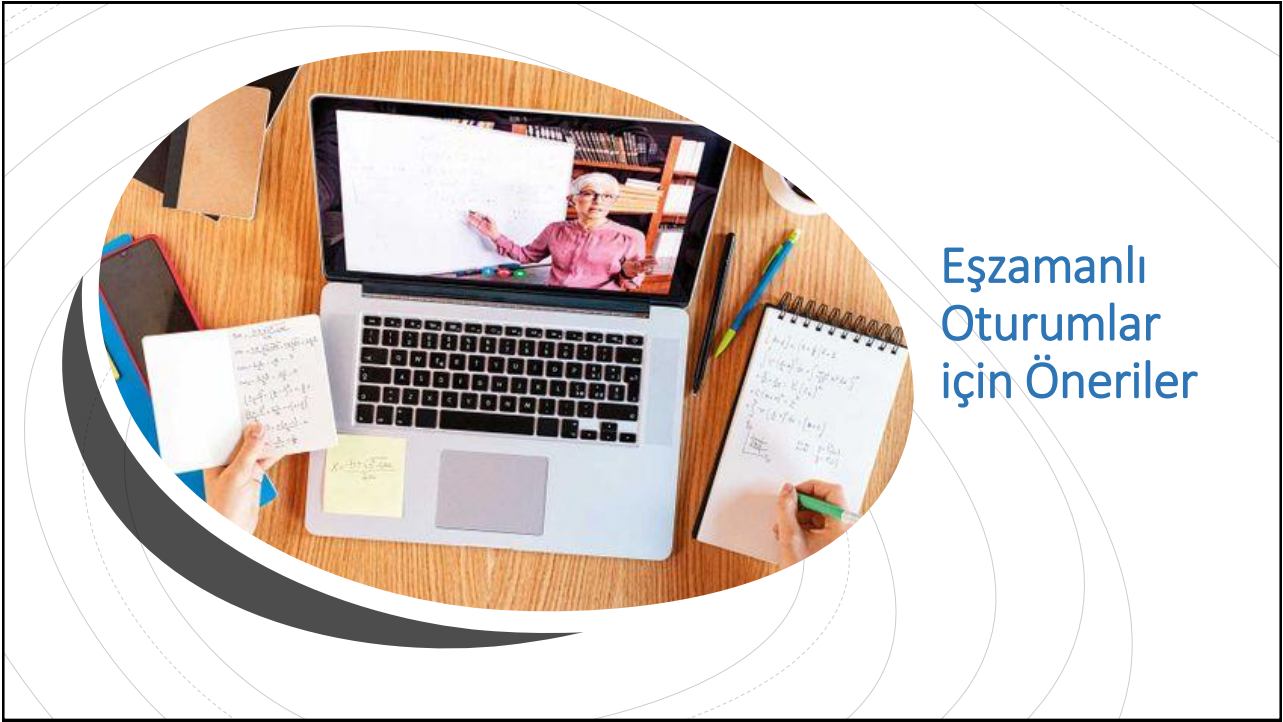

Etkileşimli e-Kitap Üretim Araçları

Özet

- Malzeme üretimi için uzman olmaya gerek yok
- Birçok araç var. Rahat olunan/kullanılan seçilmeli
- Malzemeler kısa ve sade olmalı
- Öğrenme amaçları daima dikkate alınmalı

Eşzamanlı Oturumlar için Öneriler

Eşzamanlı Oturumlar için Öneriler 1

- Öncesinde planınız olsun
- Kısa oturumlar (30-90 dk.)
- Açık kurallar oluşturup öncesinde öğrencilere net biçimde aktarın
- İnternet bağlantınızı, kamera ve mikrofonunuzu kontrol edin
- Sadece ders anlatımı yapmayın. Kısa anlatımlar tamam ama öğrencilerin bilişsel olarak katılmaları sağlanmalı (soru-cevap, anket, vb.)
- Tartışma ve münazaralar, soru-cevap, performans sergileme ve geribildirim verme, öğrenci sunumları, uzmanlarla oturumlar, vb.

Eşzamanlı Oturumlar için Öneriler 1

- Görsel kullanın ama ekrandaki metinleri okumayın
- Öğrencileri, video ve ses paylaşımı konusunda hazır olmaları için uyarın
- Öğrenen-öğrenen iletişimine izin verin
- Alternatif bir iletişim kanalınız olsun
- Kullandığınız araçların neler yapabildiğini keşfedin, yeni uygulamalardan çekinmeyin
- Önceden, paylaşacağınız dosya ya da ekranları açın
- Mümkünse tüm ekranınızı değil sadece ilgili pencereyi paylaşın
- Oturumları kaydedin ve kolayca erişilebilecek biçimde paylaşın

Eşzamanlı Oturumlar için Öneriler 3

- Yalnız eşzamanlı etkinliklere dayalı bir öğretim süreci PLANLAMAYIN
- Eşzamansız etkinlikler çok daha etkili olabilir

<https://www.elearninglearning.com/activities/examples/synchronous/>

Karaman, S. ve Kurşun E. (2019). Uzaktan Öğretimde Canlı Ders Uygulama İlkeleri ve Örnekleri.

<https://ekitap.atauni.edu.tr/index.php/product/uzaktan-ogretimde-canli-ders-uygulama-ilkeleri-ve-ornekleri/>

Başarıyı nasıl
ölçüp
değerlendirelim?

Ölçme-Değerlendirme için Öneriler 1

- Uzaktan eğitimde ölçme-değerlendirme farklıdır
- Öğrencilerin gelişimine odaklanmak gerekir (sınav yerine kısa sınavlar)
- Özdeğerlendirme ve akran değerlendirmesinden de yararlanılmalıdır
  - Ölçme-değerlendirme olarak değil geribildirim sistemi olarak sunulmalı
  - Çok net kurallar konulmalı ve açık biçimde sunulmalı (geribildirim mesajlarındaki yapı, kelime sayısı, son tarih ve saat, vb.)
  - Kaliteye odaklanılmalı

Ölçme-Değerlendirme için Öneriler 2

Bir ya da iki ölçme-değerlendirme aracından/yönteminden farklı ağırlıklarla yararlanılmalı

- Etkinliklere (eşzamanlı, eşzamansız) katılım
- Ödevler
- Tartışmalar (sıklık ve kalite)
- Kısa sınavlar
- Portfolyo
- Öğrenci sunumları
- Dijital poster
- Yansıtma etkinlikleri

Sınavlar için Öneriler 1

- Mümkünse açık kitap türü sınav benimsenmeli
  - Üst düzey düşünme, bilgiyi uygulama gerektiren sorular sorun (oluşturma, değerlendirme, analiz etme, uygulama)
  - Örnek olay çözümleri, problem çözme, örnek sunma, kendi yorumlarını paylaşma, farklı düşünme biçimlerini, bakış açılarını karşılaştırma, deneme ve sonuçları raporlama, vb. sorular sorulabilir
  - İntihal programları (iThenticate, Turnitin, vb) kullanılmalı ancak öğrenciler önceden intihal için standartlar ve cezalar konularında bilgilendirilmeli
  - Zamanlı olmalı
- Eve sınavlar da yararlı olabilir

Sınavlar için Öneriler 2

- Sisteme çok sayıda soru girilmeli
- Her öğrenci için farklı sorular ve seçenekler gelmeli
- Yalnız bir türde soru sorulmamalı (çoktan seçme, boşluk doldurma, eşleştirme, kısa cevap, doğru-yanlış, vb).
- Çoktan seçmeli yerine boşluk doldurmalı sorular tercih edilmeli
- Ekranda tek soru olmalı
- Zaman sınırı olmalı. Yüz yüze zamandan biraz fazla zaman verilmeli
- İki kez girmeye izin verilmeli
- Kurallar ve yönlendirmeler sınav öncesinde verilmeli. Etik kurallar hatırlatılmalı ve gerekirse onay istenmeli

Performans Gerektiren Sınavlara Öneriler

- Eşzamanlı oturumlar
- Performansların videolu/sesli kayıtları
- Sanal ya da uzaktan erişimli laboratuvar kayıtları
  - Open Lab in OUoUK <https://learn5.open.ac.uk/course/view.php?id=2>
  - Remote Lab <https://www.ises.info/index.php/en/laboratory>
  - Remote Lab example (Princeton Üniversitesi) <https://www.pppl.gov/RGDx>
  - Remote Lab example (Stanford Üniversitesi) https://smb.slac.stanford.edu/users_guide/manual/Remote_experiments.html

**Farklı düşünmeli, açık
olmalı ama sadelikten
vazgeçilmemeli**

Cengiz Hakan AYDIN
Anadolu Üniversitesi
chaydin@anadolu.edu.tr
532 237 28 21